

TOELICHTING OP HAN VISIE OP DIGITALE LEERMATERIALEN_

Naar een aanpak op digitale leermaterialen

Dit document geeft een toelichting op hoe de HAN richting geeft aan de Visie op Digitale Leermaterialen.

Marijn Post, Esther van Popta, Jorn Bunk, Hans Verwijs & Riske Swens

30 november 2023

HAN VERANDERTRAJECT AANPAK DIGITALE LEERMATERIALEN

AUTEURS

NAAM	ROL
Marijn Post	Senior Adviseur Leren met ICT, Services en Staf OOK
Esther van Popta	Senior Adviseur Leren met ICT, Staf OOK
Jorn Bunk	Adviseur Leren met ICT, Services OOK
Riske Swens	Jurist, Centrale Staf Juridische Zaken
Hans Verwijs	Business Information Manager, IM

VOORGELEGD AAN

NAAM	ROL
Bert Ruck	Extern expert schrijven advies/bestuursvoorstellen; A4 training
Robert Schuwer	Extern expert digitale leermaterialen; OER Consultancy
Klankbord / Stakeholders	Variatie aan rollen waaronder: Business informatiemangers Solution architect Functioneel beheerders (Onderwijskundig) Adviseurs Services Informatiespecialisten Communicatieadviseur en -medewerker Hoofden vanuit academies en staf Docenten vanuit diverse academies Studenten vanuit diverse academies (Strategisch) onderwijskundige academies

TER AKKOORD

NAAM	ROL
René Tönissen	Directeur ASB, Opdrachtgever Aanpak Digitale Leermaterialen
Stuurgroep	Stuurgroep Aanpak Digitale Leermaterialen

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Post, M., Popta, E., Bunk, J., Verwijs, H., & Swens, R. (2023). Visie op digitale leermaterialen. Nijmegen/Arnhem: HAN aanpak digitale leermaterialen.

INHOUDSOPGAVE

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Achtergrond.....	5
1.2	Ambitie	6
1.3	Waarom een HAN visie op digitale leermaterialen?	6
1.4	Aanpak visieontwikkeling	8
2	HAN-VISIE DIGITALE LEERMATERIALEN	8
2.1	Narratief	8
2.1.1	Algemeen:.....	8
2.1.2	Cultuur en Human Resource Development:.....	9
2.1.3	Organisatie:	10
2.1.4	Technologie en infrastructuur:	10
2.1.5	Economisch en financieel:	10
2.1.6	Juridisch en wet- en regelgeving:	10
2.2	Visie statements.....	11
2.2.1	Onderwijs strategie en beleid:	11
2.2.2	Cultuur en Human Resource Development:.....	11
2.2.3	Organisatie:	13
2.2.4	Technologie en infrastructuur:	13
2.2.5	Economisch en financieel – inclusief kosten en besparingen:	13
2.2.6	Juridisch en wet- en regelgeving:	14
3	REALISATIE HAN-VISIE.....	16
3.1	Sturen.....	16
3.2	Stimuleren	20
3.3	Faciliteren.....	21
3.4	Evalueren	22
4	BRONNEN	24

Historie

Versie	Opmerking
0.1 t/m 0.3	Versies, tot stand gebracht in verschillende sessies met de werkgroep visie & beleid van het project "aanpak digitale leermaterialen"
0.4	Versie aangepast nav feedback stakeholders en experts HAN
0.5	Versie aangepast nav feedback externe experts op gebied digitale leermaterialen en schrijven van beleidsstukken (resp. Robert Schuwer en Bert Ruck)
0.51	Colofon toegevoegd
0.6 + 0.7	Aangepast nav feedback stuurgroep, CvB en studenten
0.8	Redactie en ontwerpen infographic MCV
0.9	Infographic en toelichting gesplitst
1.0	redactie op visie en toelichting

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Er is de laatste jaren steeds meer aandacht voor de meerwaarde van digitale leermaterialen (zie voor definities bijlage A) voor het Hoger Onderwijs (HO). Daarbij is zowel focus op open digitale leermaterialen als commerciële digitale leermaterialen vanuit (educatieve) uitgevers en instellingen. De meerwaarde van open digitale leermaterialen voor het HO (en dus ook de HAN) liggen zowel op micro-, meso- als macroniveau (zie bijlage B en C). Grof gezegd draagt het gebruik van open leermaterialen bij aan het realiseren van publieke waarden en Sustainable Development Goals (SDGs) binnen het onderwijs (zie bijlage C), zoals het streven naar inclusiviteit en vrije toegang tot kennis (Schuwer & Janssen, 2021) en zal het de kwaliteit en efficiëntie van het onderwijs bevorderen (Janssen & Casteren, 2021; Post et al., 2022; Schuwer & Janssen, 2021a; voor voorbeelden zie bijlage C). Dit laatste maken open leermaterialen een potentieel element om bij te dragen aan ambities rond kansengelijkheid, inclusiviteit, diversiteit en kennisbenutting zoals verwoord in het recent ondertekende bestuursakkoord HO (2022) en het HAN Koersbeeld (2021a). Daarnaast kan het gebruik van open leermaterialen ook bijdragen aan de voor de HAN en het HO belangrijk thema's (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2021a; Ministerie van OCW, 2019a, 2022) zoals leven lang ontwikkelen, flexibilisering, samenwerking, duurzame verbindingen en regionale verankering (Schuwer & Janssen, 2021a; Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT, 2021).

Ook de landelijke bestuurders erkennen de meerwaarde van digitale leermaterialen voor het HO. In de strategische agenda hoger onderwijs van zowel 2015 als 2019 en de strategische kennisagenda OCW 2019-2024 (Ministerie van OCW, 2019a, 2019b; Ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschap, 2015) wordt al de ambitie uitgesproken om in te zetten op digitale leermaterialen en in 2025 een significant deel van de digitale leermaterialen open toegankelijk te hebben. Daarnaast wordt er zowel in het regeerakkoord (VVD et al., 2021) als het bestuursakkoord HO (2022) aangegeven dat Open Education de norm moet gaan worden in het hoger onderwijs.

Waar open digitale leermaterialen kunnen bijdragen aan de realisatie van een aantal publieke waarden, is er rondom het gebruik van commerciële en door AI gegenereerde digitale leermaterialen juist aandacht nodig voor behoud van publieke waarden (Bulder & Aarsen, 2023; Pijpers et al., 2020). Onder andere gaat het hier om:

- De dominante posities van uitgeverijen. Zij verdienen geld aan onze kennis, de geleverde leermaterialen worden steeds duurder en ze leveren inflexibele contracten. Bovendien kan ook de inclusiviteit, toegankelijkheid en onafhankelijkheid van het onderwijs in het geding komen doordat uitgevers veel invloed hebben op de specifieke inhoud (waaronder perspectieven) en didactiek van het onderwijs.

- De gebruiksdata van het gebruik van deze commerciële digitale leermaterialen en de opslag daarvan leidt ertoe dat die data in toenemende mate bij commerciële platforms terechtkomen.
- De onduidelijke manier waarop AI-tools zoals ChatGPT materiaal genereert. AI gebruikt verschillende bronnen om tot een eigen resultaat te komen, echter AI-tools zoals ChatGPT verwijzen niet naar de gebruikte bronnen. Daardoor komt het auteursrecht in het geding, is het niet duidelijk of de betreffende bron bijvoorbeeld wel open gedeeld mag worden en is het onduidelijk wat de kwaliteit is van de gebruikte bron.

Het koersteam van het landelijke versnellingsplan heeft in 2020 het thema digitale leermaterialen geadopteerd en een whitepaper (2020) en rapport (Janssen & van Casteren, 2021) gepubliceerd rondom dit thema. Volgend hierop is in maart 2022 door SURF, Vereniging van Hogescholen en Universiteiten van Nederland de verklaring Regie op leermaterialen (de Jong & van den Berg, 2022) ondertekend. Met het ondertekenen van deze verklaring spreken de Nederlandse publieke hoger onderwijsinstellingen de ambitie uit de komende jaren als instelling zelf én in gezamenlijkheid, regie te voeren op het ontwikkelen, delen, gebruiken en inkopen van digitale leermaterialen en de daarbij behorende of af te leiden data. Om op die wijze belangrijke publieke waarden (zoals inclusiviteit, gelijkheid, toegankelijkheid en kwalitatief goed onderwijs) in het hoger onderwijs te borgen, voor nu en in de toekomst (zie ook bijlage C). De uitvoer van de ondertekende aanpak rondom digitale leermaterialen ligt de komende jaren (tot 2030) zowel bij specifieke instellingen voor hoger onderwijs als instellingsoverstijgend bij de koepels (UNL en VH) en de transformatiehub Digitale Leermaterialen van het Npuls programma (www.npuls.nl).

1.2 Ambitie

Op de HAN is naar voorbeeld van de landelijke stappen een HAN specifieke ambitie geformuleerd met betrekking tot digitale leermaterialen:

Alle docenten en deelnemers op de HAN hebben eenvoudig en tegen realistische en haalbare kosten toegang tot een ruim aanbod aan kwalitatief goede digitale leermaterialen, passend bij de context van het onderwijs en de betreffende beroepspraktijk. Het aanbod is samengesteld uit op de HAN en extern ontwikkelde digitale leermaterialen (van o.a. andere instellingen, het werkveld of uitgevers) en zijn open/semi-open of commercieel. De docenten en deelnemers kunnen vanuit het aanbod eenvoudig zelf een mix van digitale leermaterialen samenstellen en gebruiken. Voor de docent passend bij de te realiseren betekenisvolle leerervaring en voor de deelnemer passend bij de persoonlijke leervraag en de behoefte op dat moment. De HAN draagt bij aan het (landelijke) aanbod aan digitale leermaterialen door zelf kwalitatief goed digitaal leermateriaal te ontwikkelen en deze zo mogelijk (semi-open/open) te delen.

1.3 Waarom een HAN visie op digitale leermaterialen?

Er zijn verschillende redenen waarom het nodig is om voor de HAN een visie op digitale leermaterialen te ontwikkelen. Allereerst ligt er een stevige ambitie op het gebied van digitale leermaterialen (zie 1.2). Ook is het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen op de HAN de afgelopen jaren

toegenomen. Het ligt in de verwachting dat dit onder invloed van de ingezette koers van de HAN in het Koersbeeld (2022-2028; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2021a), de HAN onderwijsmissie- en visie, de onderwijskundige uitgangspunten rondom blended leren (HAN staf OOK & HAN services OOK, 2022) en de beleidsuitgangspunten studentenwelzijn (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2022), waarin zaken als digi- en datavaardigheid, flexibel onderwijs, leven lang ontwikkelen, leren in de driehoek, blended leren/digitale didactiek, betekenisvol leren en het delen en vinden van kennis uitgangspunten zijn, verder zal toenemen.

Daarnaast brengt het ontwikkelen, gebruik en delen van digitale leermaterialen vraagstukken met zich mee waar we op de HAN nog geen goede antwoorden op hebben of (proces)ondersteuning op kunnen bieden. De HAN heeft bijvoorbeeld in het verleden wel uitspraken gedaan over eigenaarschap en auteursrecht (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2012), hoe kennis en data van de HAN gedeeld moet worden (Open tenzij; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2021b; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2012) en welke ondersteuning daarbij nodig is (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2017) maar daar zijn vervolgens weinig acties aan gehangen en/of sommige uitspraken zijn verouderd. Ook zijn er nieuwe vraagstukken bijgekomen. Denk hierbij aan het gebruik van commerciële digitale leermaterialen via derde partijen (uitgevers of EdTech bedrijven), intern ontsluiten van digitale leermaterialen, het kwalitatief goed ontwikkelen van digitale leermaterialen of het didactisch adequaat inzetten van digitale leermaterialen in leeractiviteiten. Daarnaast zijn er allerhande gerelateerde vraagstukken die om aandacht of een update vragen, zoals eigenaarschap & auteursrechten, informatiebeveiliging & privacy en contract en leveranciersmanagement.

Onze eigen ambitie (hoofdstuk 1.2) en de in bovenstaande paragraaf beschreven interne vraagstukken, samen met het ondertekenen van de nationale aanpak “regie op digitale en open leermaterialen”, maakt dat er binnen de HAN actie nodig is op het thema digitale leermaterialen. Om beter te kunnen bepalen welke stappen nodig zijn om de ambitie op digitale leermaterialen te realiseren, moeten we eerst meer zicht krijgen op het heden en de toekomst van digitale leermaterialen. De visie die in dit document wordt gepresenteerd beschrijft hoe we bij de HAN digitale leermaterialen in het onderwijs idealiter willen gebruiken en wat daarvoor nodig is. In de visie nemen we verschillende aspecten mee, passend bij de dimensies en niveaus beschreven door het versnellingsplan (bijlage B). Omdat het realiseren van de ambitie beschreven in deze visie een langdurig traject zal zijn en er zowel op de HAN als landelijk nogal wat zaken spelen rondom het thema onderwijsinnovatie (met technologie), zullen beschreven statements en bijbehorende acties in deze visie elk jaar geëvalueerd worden en zonodig bijgesteld.

Naast digitale leermaterialen zullen ook niet-digitale leermaterialen (veelal studieboeken) in gebruik blijven bij de HAN. Deze visie gaat niet over dat type leermaterialen.

1.4 Aanpak visieontwikkeling

Deze visie is een eerste stap binnen het strategisch verandertraject “aanpak digitale leermaterialen” dat in maart 2023 is gestart op de HAN. Dit project loopt parallel aan de landelijke ontwikkelingen, uitgerold in de transformatiehub digitale leermaterialen van Npuls. Bij de samenstelling van de visie is zoveel mogelijk voortgebouwd op hetgeen in verschillende HAN-brede beleids- en visiestukken is geschreven. Ook zijn landelijke en internationale ontwikkelingen en uitgangspunten (waaronder materiaal vanuit het Versnellingsplan, Npuls, UNESCO en de SIG Open Education) meegenomen in het ontwikkelen van deze visie als wel voorbeelden van andere instellingen en netwerken (Fontys, 2022; Halfwerk et al., 2022). Met verschillende stakeholders en (externe) experts op het gebied van digitale leermaterialen (waaronder studenten, docenten, ondersteuners, adviseurs en bestuurders) en het schrijven van visie stukken is tijdens diverse workshops en uitwisselmomenten focus en prioritering aangebracht in de uitwerking en in de verwoording van deze visie.

2 HAN-VISIE DIGITALE LEERMATERIALEN

De HAN-visie beschrijft waar we als HAN naartoe willen bewegen, en dient als kader waarbinnen activiteiten die digitale leermaterialen raken moeten worden geplaatst. Het gaat daarbij zowel om al lopende activiteiten als over nog te starten activiteiten. De visie heeft daarbij als vertrekpunt de niveaus en dimensies beschreven in de landelijke visie digitale (open) leermaterialen (Klein et al., 2020; zie bijlage B) en als uitgangspunt de koers en uitgangspunten rondom onderwijs die eerder zijn geformuleerd door de HAN in het Koersbeeld en beleids- en visiedocumenten (oa HAN staf OOK & HAN services OOK, 2022; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2021a, 2022).

In dit hoofdstuk wordt de visie beschreven, waarbij we eerst vanuit onze ambitie een toekomstbeeld (narratief) schetsen, gevolgd door statements geordend in dimensies ontleend aan het landelijk visiedocument. Bij het schrijven van de visie hebben we verschillende bestaande voorbeelden vanuit andere instellingen en netwerken (Fontys, 2022; Halfwerk et al., 2022; Klein et al., 2020) ter inspiratie gebruikt.

2.1 Narratief

Met onderstaand narratief schetsen we een toekomstbeeld van een HAN waarin de beschreven ambitie (hoofdstuk 1.2) met betrekking tot digitale leermaterialen is behaald.

2.1.1 Algemeen:

De “visie op digitale leermaterialen” is bekend bij alle HAN-medewerkers (zowel docenten, ondersteuners als managers). Daardoor kennen HAN-medewerkers de waarde van het ontwikkelen, gebruiken en (open) delen van digitale leermaterialen voor zowel meso-, macro als microniveau (zie bijlage B & C) en dragen ze deze waarde ook uit in gedrag, cultuur en in het onderwijs. Ze snappen ook

dat het inzetten van digitale leermaterialen de kwaliteit van het blended onderwijs verbetert en studentenwelzijn ondersteunt en dragen dit ook uit. En ze beseffen dat inzetten van digitale leermaterialen helpt bij het realiseren van de HAN ambitie met betrekking tot digi- en datavaardige professionals, flexibilisering, leven lang ontwikkelen en het leggen van duurzame verbindingen (zie bijlage C). Aansluitend op de visie zit het gebruik van digitale leermaterialen in het DNA van de HAN-medewerkers en zal het (open) delen ervan gemeengoed zijn. Doordat de “visie op digitale leermaterialen” en daarmee de waarde van digitale leermaterialen uitgedragen wordt in de algehele HAN-cultuur en in het onderwijs, zijn deelnemers zich al in een vroeg stadium bewust van deze waarde, en adopteren ze deze waarde ook in hun onderwijs en werk. Hierdoor zullen deze waarden ook doorsijpelen op het Macro niveau (bijlage C). De impact van de adoptie van digitale leermaterialen op de HAN, het onderwijs en de HAN-medewerkers wordt geëvalueerd in een standaard cyclus.

2.1.2 Cultuur en Human Resource Development:

Het ontwikkelen, gebruiken en delen van leermaterialen gebeurt op de HAN in samenwerkingsverbanden in netwerken (bijv. vakcommunities) waar zowel interne (deelnemers en docenten/ondersteuners) als externe partners (bijv. werkveld of externe opleidingen) onderdeel van zijn. Daarom hebben zowel HAN-docenten, -ondersteuners als deelnemers (zie Schuwer & Baas, 2023) basis kennis en vaardigheden om ethisch en op een kwalitatief goede en onderwijskundig en juridisch juiste manier digitale leermaterialen te kunnen ontwikkelen, gebruiken en delen (aansluitend op algemene competenties voor digi- en datavaardigheid in het onderwijs en de beroepscontext; Uerz et al., 2021). Daarnaast zijn er een aantal docenten, ondersteuners en deelnemers met specifieke kennis en vaardigheden rondom het ontwikkelen, gebruiken en delen digitale leermaterialen zoals bijvoorbeeld rondom AI, XR of video. De individuele ontwikkeling van HAN-medewerkers rondom competenties die nodig zijn bij het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen worden geëvalueerd (aansluitend op landelijke ontwikkelingen). En aansluitend op het evaluatieproces worden HAN-medewerkers die koploper zijn of uitblinken op het gebied van digitale leermaterialen erkend en beloond.

HAN-docenten en -ondersteuners maken bij het ontwerpen en ontwikkelen van onderwijs bewuste keuzes met betrekking tot de mix van digitale leermaterialen passend bij de beoogde leeruitkomsten en leeractiviteiten van de opleiding en de HAN-brede visie en ontwerprichtlijnen (HAN staf OOK & HAN services OOK, 2022). Docenten hebben daarbij het vermogen rekening te houden met kwaliteitseisen op digitale leermaterialen, verschillen tussen deelnemers (personalisering), en toegankelijkheid en inclusiviteit en werken daarbij zo nodig samen met deelnemers. Daarnaast kunnen docenten digitaal leer materiaal dusdanig inzetten dat ze binnen een leeractiviteit aanzetten tot een zo betekenisvol mogelijke leerervaring (bijv. via Open Pedagogy: Post et al., 2022; SIG Open Education, 2021).

2.1.3 Organisatie:

Er is een HAN-brede adequate en multidisciplinaire ondersteuningsstructuur gerealiseerd die HAN-medewerkers en deelnemers ondersteunt bij in de totale cyclus van het ontwikkelen, delen en gebruiken van digitale leermaterialen. Docenten en ondersteunende staf kennen deze ondersteuningsstructuur en er wordt ook daadwerkelijk gebruik van gemaakt. De ondersteuning betreft zowel just-in-time persoonlijke ondersteuning als thematische professionalisering bijvoorbeeld in de vorm workshops, trainingen of leergangen. Daarnaast biedt de HAN alle ruimte aan HAN-medewerkers om actief aan de slag te gaan of te experimenteren (bijv. via innovatietrajecten) met het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen. De opgedane kennis over het ontwikkelen, delen en het gebruik in het onderwijs van digitale leermaterialen en de bijbehorende materialen worden gedeeld, niet alleen op de HAN maar ook in landelijke netwerken (bijv. vakcommunities) en externe partners (andere HO instellingen, het werkveld of externe opleidingen).

2.1.4 Technologie en infrastructuur:

De HAN heeft digitale voorzieningen beschikbaar die HAN-medewerkers optimaal ondersteunen bij het ontwikkelen, gebruiken en (open) delen van digitale leermaterialen. De digitale voorzieningen zijn in staat om zowel open, semi-open als commerciële digitale leermaterialen te ontsluiten en ze helpen de docenten en deelnemers bij het samenstellen van de ideale mix ten behoeve van de (betekenisvolle) leeractiviteiten en/of de persoonlijke leerervaring. De digitale voorzieningen zijn toegankelijk en bruikbaar voor iedereen op de HAN (medewerkers en deelnemers) en zijn ten behoeve van een goede gebruikerservaring optimaal geïntegreerd met zowel interne als landelijke infrastructuren.

2.1.5 Economisch en financieel:

Op de HAN zijn de kosten voor toegang tot digitale leermaterialen voor de deelnemers, HAN-medewerkers & de HAN-organisatie haalbaar, realistisch en zo laag mogelijk. Deelnemers en HAN-medewerkers hebben waar mogelijk zonder financiële barrières toegang tot de digitale leermaterialen die ze nodig hebben. Bij de aanwezigheid van financiële barrières tot digitale leermaterialen neemt de HAN waar mogelijk de financiële barrière weg door de kosten voor het digitaal leer materiaal op zich te nemen en/of de deelnemer/HAN-medewerker te wijzen op open of semi-open alternatieven.

2.1.6 Juridisch en wet- en regelgeving:

Op de HAN wordt bij het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen de wet- en regelgeving rondom intellectuele eigendomsrechten gevolgd en wordt ook de privacy van HAN-medewerkers, deelnemers en overige gebruikers voldoende gewaarborgd conform de AVG. De HAN heeft daarom met de betrokken partijen (landelijke) afspraken geformuleerd over de manier waarop HAN en andere HBO-instellingen omgaan met intellectueel eigendomsrechten en de AVG. Hierbij staat de HAN's maatschappelijke opdracht als kennisinstelling, het behoud van intellectuele

eigendomsrechten op digitale leermaterialen voor de HAN, kennisveiligheid en privacy van gebruikers centraal (o.a. VH werkgroep Richtsnoer Intellectueel Eigendomsrecht, 2023).

2.2 Visie statements

Het in het vorig hoofdstuk beschreven narratief van een toekomstbeeld van digitale leermaterialen bij de HAN wordt in dit hoofdstuk vertaald in een aantal visie statements. Met deze wijze van formuleren sluit de HAN aan bij de werkwijze die ook in het landelijke visiedocument is gevolgd en de daarin beschreven niveaus en dimensies (Klein et al., 2020; zie bijlage B). Een aantal statements gaat expliciet over open leermaterialen. We hebben ervoor gekozen om dit onderscheid niet extra aan te duiden.

2.2.1 Onderwijs strategie en beleid:

1. De HAN onderschrijft de publieke waarde van digitale leermaterialen in het algemeen en open digitale leermaterialen in het bijzonder op zowel micro-, macro als mesoniveau (Zie bijlage C). Dit betekent dat de HAN, zijn medewerkers en deelnemers stimuleert:
  1. Kwalitatief goede digitale leermaterialen te ontwikkelen in interne of externe samenwerkingsverbanden (bijv. in vakcommunities);
  2. Zoveel mogelijk digitale leermaterialen te gebruiken in het onderwijs, in een goede mix van open, semi-open of commerciële digitale leermaterialen, passend bij de context van het onderwijs en de betreffende beroepspraktijk. Waar mogelijk heeft het inzetten van open digitale leermaterialen de voorkeur.
  3. Digitale leermaterialen zowel binnen als (wanneer mogelijk) buiten de HAN te delen onder een open (creative commons) licentie.
2. De HAN stimuleert docenten in te zetten op leeractiviteiten waarin aansluitend op de gegeven onderwijsvisie de mix van digitale leermaterialen een studentgerichte en betekenisvolle leerervaring ondersteunt en waarin deelnemers gestimuleerd worden hun eigen gecreëerde materialen op een kwalitatief goede en juridisch en ethische juiste manier te delen met hun partners of netwerken (bijv. vakcommunity).
3. De HAN ondersteunt de mogelijkheid voor deelnemers om, in samenspraak met docent en in samenhang met opleiding, grotendeels zelf hun mix van digitale leermaterialen (open, semi-open of commercieel) te kunnen samenstellen gegeven hun eigen persoonlijkheid en leerproces.
4. De HAN zal met betrekking tot digitale leermaterialen een actieve bijdrage leveren aan de nog uit te werken landelijke/interne richtlijnen rondom publieke waarden, inclusiviteit en ethiek en deze richtlijnen ook volgen.

2.2.2 Cultuur en Human Resource Development:

1. Iedereen binnen de HAN is op de hoogte van de waarde die de HAN stelt aan digitale leermaterialen en men draagt deze waarde ook uit in gedrag, cultuur en in het onderwijs. Dit

beperkt zich niet tot HAN zelf, maar ook waar mogelijk haar partners in educatie en innovatie met wie we samen het leren vormgeven (bijv. vakcommunities).

2. De HAN stimuleert docenten actief zich te professionaliseren op het gebied van digitale leermaterialen. Daarom biedt de HAN professionaliseringsmogelijkheden op het gebied van digitale leermaterialen. De HAN zet binnen de professionalisering in op de competenties die minimaal nodig zijn om als HAN-medewerker en deelnemer goed om te gaan met digitale leermaterialen in het onderwijs (zoals bijv, ook beschreven in het raamwerk voor docentencompetenties in het versnellingsplan en bijbehorende gedragsindicatoren (Uerz et al., 2021)). Dit betekent dat:
  - a. Alle HAN-medewerkers (zowel docenten, onderzoekers als ondersteuners) en deelnemers minimaal basiskennis bezitten met betrekking tot licenties, voorwaarden voor (open) delen, gebruik en opslaan/archivering van digitale leermaterialen en de (informatie)vaardigheden bezitten om effectief te zoeken naar digitale leermaterialen.
  - b. Docenten en onderwijskundig ondersteuners minimaal basiskennis hebben over hoe digitale leermaterialen didactisch effectief ingezet kunnen worden ten behoeve van een betekenisvolle leerervaring in het blended onderwijs.
  - c. HAN-medewerkers en deelnemers die werken met digitale leermaterialen zich bewust zijn van risico's rond opslag, en eigendom van data bij gebruik van commerciële platformen en streven ernaar die risico's minimaal te houden (bijvoorbeeld door waar mogelijk open leermaterialen op publieke platformen te gebruiken).
  - d. HAN-medewerkers en deelnemers die werken met digitale leermaterialen op de hoogte zijn van het HAN-beleid en de uitvoeringskaders rondom het publiceren en dissemineren van kennisproducten van de HAN en hier ook naar handelen (inclusief het ethisch omgaan met het eigenaarschap van kennis van de HAN).
  - e. HAN-medewerkers en deelnemers die werken met digitale leermaterialen in staat zijn effectief en efficiënt de kwaliteit van digitale leermaterialen te bepalen.
  - f. Docenten in staat zijn hun kennis met betrekking tot licenties, voorwaarden voor delen en gebruik van digitale leermaterialen en (informatie)vaardigheden in het regulier onderwijsproces over te dragen aan de deelnemers.

De HAN biedt ook professionaliseringsmogelijkheden om je als HAN-medewerker of deelnemer vanuit de basis verder te specialiseren op het gebied van digitale leermaterialen. Denk hierbij aan specialist op het gebied van auteursrecht, ontwikkelen van open textbooks, expert Open Pedagogy etc.

3. De HAN evalueert de ontwikkeling in (basis)competenties en vaardigheden van HAN-medewerkers rondom het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen standaard in de jaarlijkse R&O gesprekken.
4. De HAN waardeert en beloont HAN-medewerkers die vanuit de gegeven onderwijsvisie werken met of ondersteuning geven aan een passende mix van digitale leermaterialen en die (evt. samen met collega's in (landelijke) netwerken) op een kwalitatief goed manier digitale leermaterialen

ontwikkelen, gebruiken en delen. De HAN sluit hierbij aan en acteert op nog te ontwikkelen landelijke waarderingssystemen en houdt rekening met de input deelnemers.

5. Op de HAN is een mechanisme ontwikkeld om de kwaliteit van digitale leermaterialen te borgen (aansluitend op landelijke ontwikkelingen). Hierbij spelen de verschillende netwerken en vakcommunity's van docenten en experts buiten de onderwijssector een centrale rol, vooral bij open digitale leermaterialen – waar periodieke aanpassingen essentieel zijn voor de duurzaamheid ervan.

2.2.3 Organisatie:

1. De HAN heeft een organisatorische infrastructuur, waarbinnen de ondersteuning en facilitering voor docenten, ondersteuners en deelnemers – voor het samenstellen, ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen in een optimale mix en kwaliteit – geborgd is vanuit verschillende thema's (o.a. onderwijskunde, technisch, instructional design, ICT- en media, juridisch en informatievaardigheden), incl. tijd, geld en (experimenteer)ruimte.
2. De HAN heeft een kennisinfrastructuur (platforms en processen, waar mogelijk aansluitend op landelijke kennisinfrastructuren en netwerken zoals vakcommunities) ingericht, via waar best practices, materialen en praktische en theoretische inzichten gedeeld kunnen worden.

2.2.4 Technologie en infrastructuur:

1. De HAN heeft digitale voorzieningen ter ondersteuning van het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen die aansluiten op landelijk ontwikkelde infrastructuren en standaarden.
  - a. De digitale voorzieningen maken het HAN-medewerkers en deelnemers mogelijk om op één plek, laagdrempelig toegang te verkrijgen tot alle digitale leermaterialen voor het hoger onderwijs (zowel open, semi-open als commercieel).
  - b. De digitale voorzieningen bieden HAN-medewerkers en deelnemers de mogelijkheid eenvoudig een eigen mix van digitale leermaterialen samen te stellen en te gebruiken.
  - c. De digitale voorzieningen bieden de HAN-medewerkers en deelnemers genoeg ruimte om verschillende soorten kwalitatief goede digitale leermaterialen te ontwikkelen en eenvoudig met een (open) licentie te delen met externen.
  - d. Bij het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen is de privacy van gebruikers te allen tijde gewaarborgd
  - e. Bij gebruik van digitale leermaterialen ligt het eigenaarschap van gebruiksdata bij de instelling en de HAN heeft toegang tot deze data (passend bij landelijke afspraken).

2.2.5 Economisch en financieel – inclusief kosten en besparingen:

1. De HAN stuurt op kosten voor toegang tot digitale leermaterialen voor HAN-medewerkers, deelnemers en de eigen organisatie haalbaar, realistisch en zo laag mogelijk te houden. Dit doet de HAN door:

- Docenten te stimuleren zoveel mogelijk open of semi-open digitale leermaterialen in te zetten in het onderwijs.
  - waar mogelijk open of semi-open alternatieve te zoeken voor commerciële digitale leermaterialen.
  - kosten voor aanschaf van (licenties op) commerciële digitale leermaterialen waar mogelijk op zich te nemen en daarbij zoveel mogelijk kosten efficiënte (landelijke) licentieafspraken te maken. Hierbij geldt dat de HAN onder door de HAN gespecificeerde voorwaarden (bijv. m.b.t. architectuur, informatiebeleid en inkoopbeleid en evt. gezamenlijk met andere instellingen).
  - intellectuele eigendommen op kennisproducten bij de HAN te houden en niet commercieel te exploiteren.
2. Als deelnemers toch digitale leermaterialen moeten aanschaffen, dan is de HAN voorafgaand aan de cursus transparant over de kosten die gemaakt moeten worden en geeft de HAN ook duidelijk de relatie tussen het aan te schaffen digitale leer materiaal en de leeruitkomsten en bijbehorende leeractiviteiten van de betreffende cursus weer.

2.2.6 Juridisch en wet- en regelgeving:

1. De HAN zorgt voor duidelijk en up-to-date publicatiebeleid. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:
- a. Dat op al het digitale leer materiaal auteursrecht rust. Immers, iemand heeft het gemaakt en is hierdoor in beginsel rechthebbende. Vanuit de CAO HBO (artikel E-7) is wettelijk bepaald dat de HAN rechthebbende is van eventuele intellectuele eigendomsrechten (IE, bijv. auteursrecht) op de kennisproducten¹ die medewerkers binnen hun functie ontwikkelen.
  - b. Dat de verwerking van persoonsgegevens altijd conform de AVG plaats moet vinden.
  - c. Dat op de HAN het publiceren van digitale leer materialen onder een open licentie het uitgangspunt is, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen (bijv. door wet- en regelgeving of andere bindende afspraken gemaakt met derden).
  - d. Dat bij het open delen van digitale leer materialen, altijd een open (creative commons) licentie wordt gebruikt (ook als het gaat om materiaal gemaakt in samenwerkingsverbanden). Hierbij is CC-BY de voorkeurslicentie, tenzij er zwaarwegende factoren zijn om een andere open licentie te gebruiken.
  - e. Dat er een grote overlap is met de Open Science beweging (open access publiceren van wetenschappelijke publicaties).
2. De HAN zorgt voor een helder afsprakenstelsel met leveranciers van digitale leer materialen t.a.v. intellectuele eigendomsrechten (auteursrechten), privacy, standaarden en eigenaarschap van

---

¹ Kennisproducten: Een kennisproduct is elke vorm van vastgelegde kennis. Dat kan tekst zijn (bijv. wetenschappelijke publicatie, rapport, beleidsdocument of reader), maar ook bijv. een presentatie, podcast, video, spreadsheet of een praatplaat. Digitale leer materialen zijn ook kennisproducten.

gebruiksdata (waar mogelijk aansluitend op landelijk beleid en afspraken). Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- a. Dat men bij het aankopen van licenties op digitale leermaterialen via derde partijen (bijv. uitgevers/Edtech leveranciers of externe instellingen) of het in opdracht van de HAN dan wel gezamenlijk ontwikkelen van digitale leermaterialen met derde partijen goede contractuele afspraken maakt rondom intellectuele eigendomsrechten waarbij het uitgangspunt moet zijn dat intellectuele eigendomsrechten op HAN kennis, bij de HAN blijven tenzij er zwaarwegende redenen zijn dit anders op te lossen. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met het aanbestedingsrecht.
- b. Dat er te allen tijde rekening gehouden wordt met de maatschappelijke betamelijkheidsnormen en zorgvuldigheidsnormen.

3 REALISATIE HAN-VISIE

In deze visie hebben we beschreven wat de HAN-ambitie is op het gebied van digitale leermaterialen, en daarbij hebben we vanuit een helder toekomstbeeld visiestatements geformuleerd om te komen tot de door ons gewenste ambitie. Om de HAN-visie te realiseren zijn concrete acties nodig waarbij we vier hoofdactiviteiten onderscheiden: Sturen, Stimuleren, Faciliteren en Evalueren. Per hoofdactiviteit hebben we beschreven wat gezien (o.a. vanuit de literatuur) de beoogde handelingsperspectieven zijn voor de verschillende onderdelen van de HAN (Eickelmann, 2011; Gast et al., 2017; Hopster-den Otter et al., 2020; Horvers et al., 2020; Morgan et al., 2021; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022; Post & Kao, 2021; Van Rhijn, 2018; Van Valkenburg et al., 2019; Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT Zone Naar digitale (open) Leermaterialen, 2022). In onderstaande paragrafen wordt per hoofdactiviteit uitgelegd wat deze hoofdactiviteit inhoudt en wat de verschillende handelingsperspectieven zijn, een totaaloverzicht is te vinden in tabel 1.

3.1 Sturen

Het eerste belangrijke aspect waarmee de HAN aan de slag moet is het sturen op de zaken die wij met betrekking tot digitale leermaterialen belangrijk vinden. Dit sturen zit op verschillende niveaus, vanuit verschillende HAN-onderdelen en betreft zowel sturing vanuit de centrale HAN-onderdelen als vanuit de specifieke academies.

Centrale HAN

Om te kunnen sturen is het belangrijk dat er duidelijk beleid en kaders aanwezig zijn en dat het beleid ook wordt geïmplementeerd. Op de HAN zien we nu dat er veel beleid rondom digitale leermaterialen verouderd is, dat kaders niet helder zijn of dat het niet optimaal in de organisatie is gezet. Om beter te kunnen sturen is het daarom belangrijk dat het huidige beleid, kaders en uitgangspunten wordt geëvalueerd door de staf-organisatie en waar nodig opnieuw beschreven en vastgesteld wordt. Daarnaast moet het beleid in samenspraak met services en de academies geïmplementeerd worden en er dient actieve sturing plaats te vinden op staf-niveau.

Academies

Het centrale HAN-beleid en de kaders en uitgangspunten rondom digitale leermaterialen dienen ook gekend en uitgevoerd te worden op academieniveau. Dit houdt in dat alle HAN-medewerkers op de hoogte zijn van het beleid, de kaders en uitgangspunten en daar ook naar handelen. Om dit te bereiken zijn het hebben van sterke leiderschapsvaardigheden vanuit de academiectoren (AD) en academiemanagers (AM) zeer van belang (Eickelmann, 2011; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022). Deze vaardigheden dienen gebruikt te worden om zelf op de hoogte te zijn van het beleid als wel om ervoor te zorgen dat er actief gestuurd wordt op de promotie van digitale leermaterialen en het uitdragen van het beleid, de kaders en uitgangspunten rondom digitale leermaterialen.

Tabel 1 Overzicht HAN handelingsperspectieven op het gebied van digitale leermaterialen. (AM = academiemanager, AD + academiecteur)

	Staf	Services	Academies
Sturen	<p><u>Directeuren en managers:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennismaken van de visie digitale leermaterialen en beleid en uitgangspunten rondom digitale leermaterialen door academiecteuren en academiemanagers. - Bouwen aan gedeelde visie vanuit eigen staf unit rondom digitale leermaterialen die aansluit bij de strategische visie van de instelling - Sturen actief op gegeven kaders in visie en beleidstukken. <p><u>Bestuurszaken:</u> Ontwerpen en inrichten van heldere organisatiestructuur rondom digitale leermaterialen incl. taken, verantwoordelijkheden en eigenaarschap.</p> <p><u>OOK en JZ:</u> Vernieuwen kennisdissimatie- en publicatiebeleid met daarin open tenzij als uitgangspunt samen met open science</p> <p><u>HR:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwerpen en vastleggen carrièrecyclus medewerkers rondom digitale leermaterialen (zowel bouwstenen als organisatie incl. BDB). Vaststellen minimale competenties die de verschillende HAN-medewerkers moeten hebben m.b.t. digitale leermaterialen. - Ontwerpen en formeel vastleggen individuele evaluatiecyclus rondom digitale leermaterialen incl. waardering- en erkenningsmogelijkheden. <p><u>IM + JZ + Inkoop:</u> samenstellen en vaststellen afsprakenstelsel met daarin kaders, regels en uitgangspunten rondom intellectuele eigendomsrechten (auteursrechten), privacy, standaarden, eigenaarschap van gebruiksdata en inkoopregels met als uitgangspunt om IE rechten binnen de HAN</p>	<p><u>Directeuren en managers:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennismaken van de visie digitale leermaterialen en beleid en uitgangspunten rondom digitale leermaterialen door academiecteuren en academiemanagers. - Bouwen aan gedeelde visie vanuit eigen service unit rondom digitale leermaterialen die aansluit bij de strategische visie van de instelling - Sturen actief op gegeven kaders in visie en beleidstukken. 	<p>AD + AM:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennismaken van de visie digitale leermaterialen en beleid en uitgangspunten rondom digitale leermaterialen. - Actief zelf professionaliseren op het gebied van digitale leermaterialen - Bouwen aan gedeelde visie in academie rondom digitale leermaterialen die aansluit bij de strategische visie van de instelling - Actief sturen op gegeven kaders in visie en beleidstukken waaronder bijv: <ul style="list-style-type: none"> o Verplicht stellen professionalisering van HAN-medewerkers op het gebied van digitale leermaterialen ten behoeve van de in de visie beschreven punten o Het ontwikkelen, delen en gebruiken van digitale leermaterialen in het algemeen en open leermaterialen in het bijzonder o Het in het onderwijs inzetten op leeractiviteiten waarin de mix van digitale leermaterialen een studentgerichte en betekenisvolle leerervaring ondersteunt en waarin deelnemers gestimuleerd worden hun eigen gecreëerde materialen op een kwalitatief goede en juridisch en ethische juiste manier te delen met hun partners of netwerken (bijv. vakcommunity)

	<p>te houden en kosten voor toegang tot digitale leermaterialen zo laag te houden</p> <p><u>MCV</u>: communicatiebeleid bijstellen aan het geüpdatete kennisdisseminatie en publicatiebeleid (open tenzij)</p> <p><u>IM</u>: architectuurprincipes en kanaalstrategie aanpassen het geüpdatete kennisdisseminatie en publicatiebeleid (open tenzij)</p>		
Stimuleren	<p><u>OOK en HR</u>: Alloceren geld en middelen voor het stimuleren van innovatie en expertise rondom het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen (ondersteuningsmogelijkheden, subsidie, events, award, waarderingmogelijkheden). Actief stimuleren van ontwikkeling HAN-brede digitale leermaterialen voor algemene kennis en skills (bijv. statistiek, presentatievaardigheden).</p>	<p><u>OOK</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inrichten van een community en kennisinfrastructuur rondom het thema digitale leermaterialen met daarin kartrekkers, rolmodellen en experts - Organiseren events met daarin kennisuitwisseling - Organiseren award momenten voor mensen die uitblinken op het gebied van digitale leermaterialen (medewerkers/deelnemers). - Organiseren en ondersteunen van gesubsidieerde innovatie en experimenteertrajecten - Organiseren en ondersteunen ontwikkeling HAN-brede digitale leermaterialen voor algemene kennis en skills <p><u>MCV</u>: Ontwikkelen en uitvoeren communicatie en marketingprogramma rondom bekendheid visie en beleid digitale leermaterialen.</p>	<p><u>AD + AM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Actief uitdragen van belang en waarde van digitale leermaterialen in het algemeen en open in het bijzonder. - Aanmoedigen van HAN-medewerkers die zich actief inzetten voor digitale leermaterialen incl. experimenteerruimte en het geven van vertrouwen en autonomie - Erkennen en waarderen van HAN-medewerkers die zichzelf ontwikkelen en/of excelleren op het gebied van digitale leermaterialen - Het inzetten van voorlopers (medewerkers en deelnemers) op het gebied van digitale leermaterialen (informele leiders) als rolmodel en kartrekker bij het verder brengen van het gedachtegoed rondom digitale leermaterialen (uitdrager visie, aandacht belangstelling etc.) - Het bundelen en verbinden van HAN-medewerkers met verschillende niveaus van capaciteiten op het gebied van digitale leermaterialen - Stimuleren van het ontwikkelen van digitale leermaterialen in (intern of extern) samenwerkingsverband. - Stimuleren van kennisdelen (successen en geleerde lessen) door medewerkers aan te moedigen deel te nemen aan de community digitale leermaterialen
Faciliteren	<ul style="list-style-type: none"> - <u>OOK +IM + Finance & Control</u>: <ul style="list-style-type: none"> o Alloceren geld en middelen voor implementatie visie en beleid rondom digitale leermaterialen en 	<p><u>HR + OOK + studiecetra</u>: Ontwikkelen en realiseren van een professionaliseringsaanbod rondom digitale leermaterialen incl. aansluiting op landelijke ontwikkelen, includeren van thema</p>	<p><u>AD + AM</u>: Creëren van ondersteunende condities voor medewerkers door:</p>

	<p>daarbij horende implementatieteam en infrastructuur (evt. via regelingen en samenwerkingsverbanden via bijv. Npuls)</p> <ul style="list-style-type: none"> o Alloceren structureel geld voor het onderhoud en verduurzamen geïmplementeerde voorzieningen, rondom digitale leermaterialen 	<p>in BDB en goede integratie in onderwijspraktijk,</p> <p><u>OOK + ICT + Studiecentra</u>: Realiseren up-to-date digitale voorzieningen passend bij de in de visie gevraagd functionaliteiten rondom digitale leermaterialen en aansluitend op de landelijke ontwikkelingen</p> <p><u>OOK + Studiecentra + ICT + JZ</u>: Inrichten van een ondersteuningsloket waarbij om ondersteuning gevraagd kan worden rondom de verschillende aspecten van digitale leermaterialen en innovatie (bijv. auteursrechten en onderwijskunde)</p> <p><u>OOK + studiecentra</u>: Alloceren structureel geld en inrichten proces rondom aankoop, onderhoud en beheer digitale voorzieningen</p> <p><u>Studiecentra</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alloceren structureel geld voor aanschaf licenties - Inrichten proces aanschaf digitale leermaterialen - Aanhaken op landelijke afsprakenstelsels rondom licenties voor digitale leermaterialen 	<ul style="list-style-type: none"> - Expliciet tijd, geld en ruimte te bieden aan medewerkers om aan de slag te kunnen gaan met digitale leermaterialen - Een veilige cultuur te creëren waarin ruimte is om te experimenteren en materiaal te delen. - Te investeren in goede technische, onderwijskundige en vakdidactische ondersteuning op het gebied van digitale leermaterialen - Tijd, geld en ruimte voor implementatie van de visie op digitale leermaterialen binnen de academie en de verankering ervan
<p>Evaluëren</p>	<p><u>OOK + lectoraten</u>: Inrichten en uitvoeren evaluatiecyclus mbt impact visie en beleid digitale leermaterialen op de HAN</p> <p><u>HR</u>: Inrichten evaluatiecyclus digitale leermaterialen individuele HAN-medewerkers</p>	<p><u>Allen</u>: Monitoren eigen ingerichte dienstverlening</p> <p><u>OOK + lectoraten</u>: Inrichten en uitvoeren evaluatiemethodiek rondom onderwijsinnovaties met digitale leermaterialen</p>	<p><u>AD + AM</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren R&O gesprekken waarin individuele HAN-medewerkers geëvalueerd worden op het thema digitale leermaterialen incl. erkenning en waardering of bijsturing wanneer nodig - Inrichten en uitvoeren evaluatiecyclus rondom status implementatie digitale leermaterialen in de academie a.d.h.v. duidelijke resultaatafspraken

3.2 Stimuleren

Het tweede belangrijke element is om docenten, ondersteuners en deelnemers te stimuleren aan de slag te gaan met digitale leermaterialen en daarin ook te innoveren. Dit betekent dat er op verschillende niveaus gewerkt moet worden stimuleringsmogelijkheden. Daarbij gaat het zowel om stimulering van het thema digitale leermaterialen op de HAN als wel het motiveren van HAN-medewerkers om aan de slag te gaan met digitale leermaterialen in hun onderwijs.

Qua stimulering van het thema digitale leermaterialen gaat het over het verspreiden van materialen, kennis, inzichten en best practices rondom digitale leermaterialen over de HAN (een kennisinfrastructuur), het liefst binnen een (leer)netwerk en met hulp van enthousiaste voorlopers. Zo'n kennisinfrastructuur en het uitwisselen van ervaringen en kennis in een netwerk kan ook bijdragen aan de intrinsieke motivatie van HAN-medewerkers (Horvers et al., 2020). Ze worden geprikkeld als mensen enthousiast zijn over het onderwerp en ze krijgen begrip van de waarde van digitale leermaterialen in het onderwijs.

Extrinsiek kunnen mensen geprikkeld worden door bijv. het inzetten van een waarderingssysteem, bijv. het kunnen winnen van een award (Gast et al., 2017). Een ander belangrijk element rondom motivatie en stimulering blijkt altijd de mate van support die medewerkers voelen vanuit hun organisatie. Dit gaat over de behoefte aan ondersteuning qua tijd, geld en ruimte, maar ook het voelen van leiderschap. Daarnaast gaat het erover of medewerkers zich gezien en gehoord voelen, en de ruimte en autonomie krijgen om zichzelf te ontwikkelen en te experimenteren met digitale leermaterialen (Gast et al., 2017; Horvers et al., 2020; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022).

Centrale HAN

De centrale HAN kan het inzetten van digitale leermaterialen specifiek en open leermaterialen in het bijzonder stimuleren door in te zetten op het verspreiden van kennis rondom dit thema. Dit kan zowel door centraal een marketing en communicatieplan op te stellen om het thema te laten landen op de gehele HAN, als wel vanuit de centrale organisatie een netwerk rondom het thema digitale leermaterialen te faciliteren waarin kennis, goede voorbeelden en lessons learned uit kunnen worden gewisseld (Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT Zone Naar digitale (open) Leermaterialen, 2022). Daarnaast kan er centraal actief ingezet worden op het ontwikkelen van HAN-brede digitale materialen rondom vaardigheden die in veel studies terugkomen (bijv. statistiek, presentatieskills, informatievaardigheden etc.). Een mooi idee waarin beide terugkomt, zou zijn om aan te sluiten bij de HAN-brede koersbeeldprojecten en bijv. de HAN-brede digitale leermaterialen die daar ontwikkeld worden voor bijv. datavaardigheid en wereldburgerschap te gebruiken als goede voorbeelden binnen het thema digitale leermaterialen.

Ook is het nodig een erkennings- en waarderingssysteem in te richten die bij de individuele trajecten in de evaluatiecyclus meegenomen kan worden. Het kunnen uitreiken van centrale awards (bijv. HAN Prijs maar ook bijv. een nieuw in te richten innovatie award) of prikkels in andere vormen zijn daarbij belangrijk. Het ontvangen van financiële waardering wordt niet altijd als motiverend beschouwd omdat dat soms een perverse prikkel kan worden (Gast et al., 2017).

Academies

In de academies gaat het vooral om het creëren van stimulerende omstandigheden door de academiectoren en managers (Horvers et al., 2020; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022). Het gaat hier over het zelf uitdragen van het belang van het thema digitale leermaterialen, mensen stimuleren aan de slag te gaan met digitale leermaterialen en mensen daar ook voor erkennen en waarderen en mensen stimuleren samen te werken aan, en kennis uit te wisselen over digitale leermaterialen. Vertrouwen geven aan medewerkers en ze vanuit hun eigen autonomie laten werken is hierbij een belangrijk punt (Gast et al., 2017; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022).

3.3 Faciliteren

De volgende hoofdgroep is faciliteren. Facilitering gaat over de ondersteuning die de instelling en de academies geven die helpen HAN-visie op digitale leermaterialen te realiseren. Het gaat hierbij over facilitering in tijd, geld en ruimte op verschillende niveaus in de instelling, maar ook over het bieden van de juiste randvoorwaarden om met digitale leermaterialen aan de slag te kunnen gaan (Hopster-den Otter et al., 2020; Horvers et al., 2020; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022; Post & Kao, 2021).

Centrale HAN

De belangrijkste manier waarop de centrale organisatie het thema digitale leermaterialen goed kan laten landen op de HAN is het vrijmaken en alloceren van geld, tijd en middelen. Allereerst om de juiste randvoorwaarden te creëren en implementeren op de instelling (denk hierbij aan zaken en processen rondom bijv. de digitale voorzieningen, aankopen van licenties, professionaliseringsmogelijkheden en onderwijskundige, technische en vakdidactische ondersteuning) maar ook structurele tijd, geld en middelen om als de zaken geïmplementeerd zijn ook de facilitering op het gebied van digitale leermaterialen te verduurzamen (Hopster-den Otter et al., 2020; Horvers et al., 2020; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022; Post & Kao, 2021; Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT Zone Naar digitale (open) Leermaterialen, 2022).

De centrale organisatie van de HAN kan deels tijd, geld en ruimte creëren voor implementeren en verduurzamen van facilitering op het gebied van digitale leermaterialen, door aan te sluiten bij de HAN Koersbeeldprojecten (oppakken gezamenlijke thema's) en de landelijke ontwikkelingen en samenwerking op dit thema (bijv. Npuls), waar in gezamenlijkheid al veel faciliteringsvraagstukken

worden opgepakt. Daarnaast kan er gekeken worden naar HAN-brede slimme technologie die het ontwikkelen, gebruiken en delen van digitale leermaterialen vergemakkelijkt.

Academies

Op een ander niveau geldt voor de academiectoren en academiemanagers eigenlijk hetzelfde als voor de centrale afdelingen. De belangrijkste manier om de medewerkers te faciliteren in het aan de slag gaan met digitale leermaterialen is het bieden van tijd, geld en ruimte (Gast et al., 2017; Horvers et al., 2020; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022). Tijd, geld en ruimte voor de individuele medewerker voor bijvoorbeeld gealloceerde uren voor experimenteertrajecten (bijv. via een jaarlijkse innovatiecall), het ontwikkelen van digitale leermaterialen, middelen om een training te kunnen volgen en keuzevrijheid in de manier waarop de medewerker aan de slag wil met digitale leermaterialen. Maar ook tijd, geld en ruimte om binnen de academie zelf een decentrale ondersteuningsinfrastructuur in te richten.

Naast praktische ondersteuning, is ook mentale en emotionele ondersteuning van belang. Het gaat hierbij om het creëren van een veilige werkomgeving, het investeren in een goede en prettige teamsamenstelling + werksfeer, maar ook vertrouwen en autonomie geven aan de eigen medewerkers en het geven van individuele aandacht (Gast et al., 2017; Post, Hopster-den Otter, et al., 2022).

3.4 Evalueren

De laatste hoofd actiegroep is evalueren. Dit is een stap die vaak vergeten wordt, maar wel belangrijk is om voortgang op het thema digitale leermaterialen te monitoren en kwaliteit te borgen. Evaluatie dient plaats te vinden op verschillende niveaus en op verschillende thema's, maar in alle gevallen dienen er duidelijke criteria geformuleerd te worden waarop geëvalueerd wordt, en dient het evalueren structureel te gebeuren in een helder beschreven cyclus en met (waar mogelijk) gevalideerde meetinstrumenten (Van Rhijn, 2018).

Centrale HAN

Op het centrale niveau dienen verschillende evaluatiecycli ingericht te worden (liefst aansluitend op al bestaande evaluatiecycli). Hierbij gaat het over het evalueren van de implementatie van deze visie op digitale leermaterialen, het opgestelde beleid, kaders, en richtlijnen en de ingerichte dienstverlening rondom digitale leermaterialen en of die het gewenste effect bereiken. Maar ook over het centraal inrichten van een evaluatiecyclus voor individuele HAN-medewerkers m.b.t. competenties en vaardigheden op het gebied van digitale leermaterialen ten behoeve van de carrièrecyclus en het evalueren van de manier waarop digitale leermaterialen ingezet worden in het onderwijs, en of dat conform de visie gebeurt.

Academies

In de academies zijn er ook evaluatiecycli nodig op individueel en academie-niveau. Het gaat hier om het inzetten van de centrale evaluatiecyclus voor individuele HAN-medewerkers m.b.t. competenties en vaardigheden op het gebied van digitale leermaterialen ten behoeve van de carrièrecyclus tijdens de standaard R&O-momenten. Maar ook het evalueren van de status en mate van implementatie van de visie op digitale leermaterialen in de academie.

Zowel centraal als op academieniveau kan voor de mate van implementatie gebruik gemaakt worden van de quickscan digitale leermaterialen (Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT Zone Naar digitale (open) Leermaterialen, 2022)

4 BRONNEN

- Bulder, E., & Aarsen, E. Van. (2023). *De gevolgen van digitalisering op de leermiddelenmarkt*.
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2023/01/11/de-gevolgen-van-digitalisering-op-de-leermiddelenmarkt/de-gevolgen-van-digitalisering-op-de-leermiddelenmarkt.pdf>
- de Jong, H., & van den Berg, D. (2022). *Regie op leermaterialen: Naar een nationale aanpak digitale en open leermaterialen*. <https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/verklaring-nationale-aanpak-digitale-en-open-leermaterialen/>
- Eickelmann, B. (2011). Supportive and hindering factors to a sustainable implementation of ICT in schools. *Journal for Educational Research Online*, 3(1), 75–103. <https://doi.org/10.25656/01>
- Fontys. (2022). *Fontys visie op digitale leermaterialen*.
- Gast, I., Schildkamp, K., & van der Veen, J. T. (2017). Team-Based Professional Development Interventions in Higher Education: A Systematic Review. *Review of Educational Research*, 87(4), 736–767. <https://doi.org/10.3102/0034654317704306>
- Halfwerk, C., van Hommerich, M., Lems, B., Schuwer, R., & Willems, R. (2022). *LOOV visie op open leermaterialen*.
- HAN staf OOK, & HAN services OOK. (2022). *De han kiest voor blended leren*.
<https://www.han.nl/onderwijsondersteuning/leren-werken-met-ict/online-blended-onderwijs/20220613-Blended-Leren-HAN-Final.pdf>
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2012). *Kennisdisseminatie- en publicatiebeleid*.
<https://www1.han.nl/insite/medewerkers/onderzoek/onderzoeksbeleid/kennisdisseminatie-en-publicatiebeleid/>
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2017). *Visie Digitale Leer Werk Onderzoek Omgeving*.
https://www.han.nl/onderwijsondersteuning/visie/20170901_visie_dlwo_zonder_bijlage_2b_name_nlijst.pdf
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2021a). *HAN-Koersbeeld-2022-2028*. <https://www.han.nl/over-de-han/missie-en-strategie/koersbeeld/HAN-Koersbeeld-2022-2028.pdf>
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2021b). *Informatiebeleid 2021 -2024* (Issue April).
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2022). *Studentenwelzijnswiel HAN*.
<https://www1.han.nl/insite/medewerkers/onderwijs/studentbegeleiding-studentenwelzijn/wiel-van-studentenwelzijn/Studentenwelzijnswiel-HAN.pdf>
- Hopster-den Otter, D., ter Beek, M., Nouta, J., Alvarez, C., & Kuypers, M. (2020). *De integrale ICT-bewegingssensor. Een handreiking voor het in beweging brengen van onderwijsinnovatie met ICT*. <https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/de-integrale-bewegingssensor/>
- Horvers, A., Uerz, D., Hopster-den Otter, D., & ter Beek, M. (2020). *Bouwstenen voor effectieve docentprofessionalisering in het hoger onderwijs gericht op onderwijsinnovatie met ICT. Literatuurverkenning*. <https://versnellingsplan.nl/wp->

content/uploads/2020/08/Docentprofessionalisering_Bouwstenen_effectieve_docentprofessionalisering.pdf

Janssen, B., & van Casteren, W. (2021). *Digitale leermaterialen in het hoger onderwijs*.

<https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/publicatie-rapport-digitale-leermaterialen-in-het-hoger-onderwijs/>

Klein, G., Lutgens, G., Rensink, L., Schuwer, R., Veelo, K., & van Wijngaarden, H. (2020).

Visiedocument leermaterialen in 2025. <https://www.versnellingsplan.nl/wp-content/uploads/2021/08/Digitale-leermaterialen-Visiedocument-leermaterialen.pdf>

Ministerie van OCW. (2019a). *Houdbaar voor de toekomst. Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek*. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/12/02/bijlage-1-strategische-agenda-hoger-onderwijs-en-onderzoek-houdbaar-voor-de-toekomst>

Ministerie van OCW. (2019b). *Strategische kennisagenda ocw 2019 - 2024* (p. 76).

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/03/21/strategische-kennisagenda-ocw-2019---2024>

Ministerie van OCW. (2022). *Bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap*.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/14/bestuursakkoord-2022-hoger-onderwijs-en-wetenschap>

Ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschap. (2015). *De waarde(n) van weten: Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025*. 1–100. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-0794c03b-8ac3-4d63-b927-d9f6036de16e/pdf>

Morgan, T., Childs, E., Hendricks, C., Harrison, M., DeVries, I., & Jhangiani, R. (2021). How Are We Doing with Open Education Practice Initiatives? Applying an Institutional Self-Assessment Tool in Five Higher Education Institutions. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 22(4), 125–140. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v22i4.5745>

Pijpers, R., Bomas, E., Dondorp, L., & Lighthart, J. (2020). *Waarden wegen. Een ethisch perspectief op digitalisering in het onderwijs*. (p. 60).

<https://www.kennisnet.nl/app/uploads/kennisnet/publicatie/Kennisnet-Ethiekkompas-Waardenwegen.pdf>

Post, M., Hopster-den Otter, D., Nouta, J., Lubbers, M., van Rooij, P., Blijven-Tebbe, N., & Schildkamp, K. (2022). *Theoretische en praktische inzichten rondom leiderschap in onderwijsinnovatie met ICT*. <https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/theoretische-en-praktische-inzichten-rondom-leiderschap-in-onderwijsinnovatie-met-ict/>

Post, M., Jong, M. De, Baas, M., & Jacobi, R. (2022). *Open Pedagogy: aanjager voor betekenisvol leren*. <https://communities.surf.nl/open-education/artikel/open-pedagogy-aanjager-voor-betekenisvol-leren>

Post, M., & Kao, M. (2021). *Digitally enhanced learning self-assessment scans en de HAN Blended Leren Readiness scan*. <https://blog3.han.nl/hanicto/digitally-enhanced-learning-self-assessment-scans-en-de-han-blended-learning-readiness-scan/>

- Schuwer, R., & Baas, M. (2023). Reuse of OER, a Process Model Approach. In D. Otto, G. Scharnberg, M. Kerres, & O. Zawacki-Richter (Eds.), *Reuse of OER, a Process Model Approach*. Springer VS. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-658-38703-7_7
- Schuwer, R., & Janssen, B. (2021a). *De waarde van en vraagstukken rond open leermaterialen*. <https://www.robertschuwer.nl/?p=3263>
- Schuwer, R., & Janssen, B. (2021b). *De waarde van en vraagstukken rond open leermaterialen*. <https://www.robertschuwer.nl/?p=3263>
- SIG Open Education. (2021). *Open Pedagogy: Engage your students!* <https://create.piktochart.com/output/54183315-infographic-open-pedagogy>,
- Uerz, D., van Zantern, M., van der Neut, I., Tondeur, J., Kral, M., Gorissen, M., & Howard, S. (2021). *Raamwerk docentcompetenties onderwijs met ICT docentprofessionalisering*. <https://www.versnellingsplan.nl/wp-content/uploads/2021/12/Raamwerk-docentcompetities.pdf>
- Van Rhijn, S. C. (2018). *De implementatie van Blended Learning in het medisch onderwijs*. <https://dspace.uba.uva.nl/server/api/core/bitstreams/86477acb-7f23-425e-91c4-12c88986c5aa/content>
- Van Valkenburg, W. F., Dijkstra, W. P., & De Los Arcos, B. (2019). *European Maturity Model for Blended Education*. <https://embed.eadtu.eu/download2433>
- Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT. (2021). *Proeftuin Onderwijs met open leermaterialen docentprofessionalisering*. <https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/proeftuinen-voor-professionalisering/proeftuin-onderwijs-met-open-leermaterialen/>
- Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT Zone Naar digitale (open) Leermaterialen. (2020). *Een ‘ Spotify ’ voor studieboeken*. <https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/whitepaper-digitale-leermaterialen/>
- Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT Zone Naar digitale (open) Leermaterialen. (2022). *Quickscan Gebruik van open leermaterialen*. <https://www.versnellingsplan.nl/Kennisbank/quickscan-gebruik-open-leermaterialen/>
- VH-werkgroep Richtsnoer Intellectueel Eigendomsrecht. (2023). *Richtsnoer Intellectueel eigendom binnen hogescholen in de relatie medewerker-instelling*. https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/390/original/Richtsnoer_IER_hogeschool_-_medewerkers_def._14apr23.pdf?1684852134
- VVD, D66, CDA, & ChristenUnie. (2021). *Coalitieakkoord 2021 – 2025 Vooruitkijken naar de toekomst*. <https://doi.org/10.5553/benm/138900692022049001001>

BIJLAGE A. DEFINITIES

De HAN heeft een lijst met definities opgeleverd rondom digitale leermaterialen. Deze lijst kan je vinden via:

<https://www.han.nl/onderwijsondersteuning/leren-werken-met-ict/leermaterialen/Definities-Open-en-digitale-leermaterialen.pdf>

Deels zijn deze definities over en weer afgestemd met de definities gebruikt door de landelijke community rondom digitale leermaterialen Edusources: <https://use.edusources.nl/introductie-digitale-open-leermaterialen/steps/begrippenlijst>

BIJLAGE B. LANDELIJKE VISIE DIGITALE LEERMATERIALEN

Vanuit het versnellingsplan is de landelijke visie digitale (open) leermaterialen (Klein et al., 2020) geschreven. In dit stuk zijn acht visiestatements geformuleerd, waarbij een horizon van 2025 is gekozen (zie tabel 1). Deze statements worden geordend naar zes inhoudelijke dimensies en op drie niveaus.

De dimensies:

1. Onderwijs strategie en beleid.
2. Cultuur en Human Resource Development.
3. Organisatie.
4. Technologie en infrastructuur.
5. Economisch en financieel – inclusief kosten en besparingen.
6. Juridisch en wet- en regelgeving.

De niveaus:

1. Het **microniveau** van de actor – de docent, student en andere individuele actoren.
2. Het **mesoniveau** van de onderwijsinstelling, verzameling van docenten, studenten of medewerkers van instellingen, verzameling van uitgevers, Ed-Tech bedrijven, enzovoorts.
3. Het **macroniveau** van het hoger onderwijs en haar context – de markten, instituties (zoals Ministerie van OCW, VSNU, VH, SURF), instellingsoverstijgende vakcommunity's van docenten en de samenleving.

Een aparte, voor de HAN belangrijke, categorie van stakeholders is het werkveld. Deze categorie bevindt zich op zowel het microniveau (bijvoorbeeld de leven lang lerende) als het mesoniveau (bedrijven en organisaties waarmee de HAN-relaties heeft die mede invloed kunnen hebben op de inzet van digitale leermaterialen).

Tabel 2 Landelijke visiestatements digitale leermaterialen (horizon 2025) (Klein et al., 2020)

Nr	Niveau	Dimensie	Statement
1	Meso	Onderwijs strategie en beleid	Iedere instelling heeft een visie op het verwerven, beheren, gebruiken en delen van leermaterialen, passend bij de visie op onderwijs.
2	Meso / micro	Onderwijs strategie en beleid	De onderwijsvisie is bekend bij, gedragen door en zoveel mogelijk geïmplementeerd door de direct betrokkenen bij het onderwijs (docenten en supportorganisatie).
3	Meso / micro	Cultuur en HRD	In waarderingssystemen worden docenten die vanuit een onderwijsvisie werken – met een daarbij passende mix van leermaterialen – en dat uitdragen en delen met hun collega's, daarvoor gewaardeerd. Daaronder valt ook het waarderen van het openlijk delen en hergebruiken van leermaterialen.

Nr	Niveau	Dimensie	Statement
4	Micro	Onderwijs strategie en beleid	Keuzes van en behoeften aan leermaterialen volgen de visie op het onderwijs(ontwerp) van de instelling / eenheid. De leermaterialen dienen een doel dat met het beoogde onderwijs bereikt dient te worden.
5	Meso	Organisatie	Iedere instelling heeft een organisatorische infrastructuur, waarbinnen de ondersteuning voor docenten en studenten – voor het samenstellen en gebruiken van hun optimale mix van leermaterialen – geborgd is. Hieronder valt ook het borgen van voldoende tijd voor docent en ondersteunende staf.
6	Macro / meso	Technologie en infrastructuur	Er is een technische infrastructuur aanwezig – nationaal of per instelling – die het mogelijk maakt om op één plek vanuit de persoonlijke leer- en werkomgeving, laagdrempelige toegang te verkrijgen tot alle digitale leermaterialen voor het hoger onderwijs. Dit gaat om zowel open, semi-open als gelicenseerde leermaterialen (van uitgevers). Ook is de privacy van gebruikers gewaarborgd en ligt het eigenaarschap van gebruiksdata bij de instellingen.
7	Macro / meso	Economisch en financieel	Leermaterialen en de licenties daarop worden gezamenlijk of door individuele instellingen ingekocht. Deze worden betaald onder, door de instellingen afzonderlijk, of gezamenlijk bepaalde voorwaarden.
8	Macro	Juridisch en wet- en regelgeving	Er is een landelijk afsprakenstelsel met leveranciers van leermaterialen ten aanzien van privacy, standaarden en gebruiksdata. Daarbij is in ieder geval vastgelegd dat instellingen toegang hebben tot data, die met processen rond toegang tot en gebruik van digitale leermaterialen samenhangen.

BIJLAGE C. VOORDELEN OPEN LEERMATERIALEN

Het maken, delen en (her)gebruiken van leermaterialen heeft waarde voor de HAN omdat het bijdraagt aan het bereiken van diverse doelen en kansen gezien vanuit verschillende niveaus (gebaseerd op de Jong & van den Berg, 2022; Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT, 2021):

Microniveau

Het ontwikkelen, delen en (her)gebruiken van open leer materiaal door studenten:

- Zorgt voor gemakkelijke en gratis toegang tot kwalitatief goede digitale leermaterialen.
- Maakt het onderwijs flexibel en vergemakkelijkt het nemen van zelfregie en het maken van eigen keuzes in digitale leermaterialen.
- Ondersteunt bij het ontwikkelen van digitale skills, informatievaardigheden en peer(review) skills.
- Vergroot de studentbetrokkenheid en activiteit in de les.
- Leert studenten als professional deel te nemen aan een vakcommunity en daarmee verantwoordelijkheid en eigenaarschap te nemen over opgeleverde producten.
- Leert studenten kritisch te zijn op de inhoud en kwaliteit van digitale leermaterialen vanuit een bepaald vakgebied.

Het ontwikkelen, delen en (her)gebruiken van open leer materiaal door docenten:

- Ondersteunt bij het uitwisselen van kennis en materialen rondom het vakgebied van de docent waardoor de docent een breder aanbod aan kwalitatief hoogwaardig leer materiaal tot zijn/haar beschikking heeft.
- Kan andere docenten inspireren bij het maken van nieuwe, innovatieve en kwalitatief goede leermaterialen en leeractiviteiten.
- Biedt de mogelijkheid om je studenten een rijkere, persoonlijkere, flexibelere en meer inclusieve leeromgeving aan te bieden (een meer betekenisvolle leerervaring).
- Kan zorgen voor een besparing in kosten en tijd doordat je niet al het materiaal meer zelf hoeft te maken (kosteneffectiviteit).
- Ondersteunt bij het maken van leeractiviteiten die studentbetrokkenheid en -activiteit vergroten.
- Verbeterd de onderwijskwaliteit, door een gevarieerd en peer-reviewed aanbod van materialen en evidence-informed ontwikkeling ervan.
- Ondersteunt het krijgen van erkenning en waardering als docent voor het gemaakte materiaal, zowel binnen als buiten de instelling.

Mesoniveau

Het ontwikkelen, delen en (her)gebruiken van open leer materiaal voor de HAN:

- Helpt bij het realiseren van ambities uit het Koersbeeld en andere beleidsuitgangspunten (oa digi- datavaardigheid, flexibel onderwijs, leven lang ontwikkelen, blended leren en toegankelijkheid).
- Ondersteunt de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de HAN om materiaal dat gemaakt is met publieke gelden beschikbaar te stellen aan iedereen.
- Ondersteunt het uitwisselen en samen creëren van kennis tussen en samen met collega-instellingen en externe stakeholders (vakcommunity).
Kan zorgen voor het verkrijgen en behouden van een goede instellingsreputatie, zowel landelijk als wereldwijd, waardoor personeel en studenten worden aangetrokken.
- Moedigt innovatie en experimenteren aan en daarmee het maken van kwalitatief goede digitale leer materialen.
- Moedigt goede content curatie aan op de HAN (bewaren, publiceren, delen, bronvermelding e.d.).
- Zorgt voor behoud van onafhankelijkheid ten opzichte van commerciële partijen, zoals uitgeverijen en EdTech bedrijven
- Zorgt voor een afname van kosten (inkoop, naheffingen etc) van auteursrechtelijk beschermde materialen.

Macroniveau

Het ontwikkelen, delen en (her)gebruiken van open leer materiaal op internationaal niveau:

- Helpt bij het bereiken van Sustainable Development Goal 4 (inclusiviteit, gelijkheid, toegankelijkheid en kwalitatief goed onderwijs).
- Ondersteunt het uitwisselen van kennis en innovatie rondom bepaalde vakgebieden wereldwijd en verbetert daarmee de kwaliteit van het betreffende vakgebied.
- Ondersteunt een gedragsverandering die nodig is rondom ethiek en publieke waarde van open delen, hoe we daarnaar handelen en welke keuzes we daarbij maken.

Het ontwikkelen, delen en (her)gebruiken van open leer materiaal op nationaal niveau:

- Helpt bij het realiseren van ambities uit strategische agenda OCW richting 2025 (leven lang leren, flexibilisering, toegankelijkheid onderwijs, regionale verankering en internationale samenwerking).

OPEN UP
NEW HAN_ UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES
HORIZONS.